Maa- ja metsätalousvaliokunta LAUSUNTO

MmV@eduskunta.fi 15.2.2024 Dnro 062/2024

Maa- ja metsätalousvaliokunta perjantai 16.02.2024 klo 09.00 / U 91/2023 vp / Lausuntopyyntö

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ EDUSKUNNALLE KOMISSION EHDOTUKSESTA EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI ELÄINTEN SUOJELUSTA KULJETUKSEN AIKANA

Maa- ja metsätalousvaliokunta on toimittanut lausuttavaksi valtioneuvoston kirjelmän eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi eläinten suojelusta kuljetuksen aikana.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eläinten kuljetuksesta annettua EU:n lainsäädäntöä. Ehdotuksen yleisenä tavoitteena on siirtyminen taloudellisesti ja ympäristöystävällisesti kestävään ruuantuotantoon sekä taata parempi eläinten hyvinvointi. Tavoitteena tulee ehdotuksen mukaan olla myös paikallisen teurastuksen suosiminen ja pitkien teuraskuljetusten lopettaminen.

Poronhoitoalue on laaja ja välimatkat ovat pitkät. Pitkiä, yli yhdeksän tunnin porokuljetuksia on tiheän teurastamoverkon ansiosta kuitenkin vähän. Joissakin tapauksessa teuraaksi meneviä poroja kerätään usealta erotusaidalta samaan kuljetukseen, jolloin yhdeksän tunnin aikaraja voi ylittyä. Tämä on syytä ottaa huomioon kansallisia poikkeustarpeita arvioitaessa.

Pitkien teurasmatkojen välttämiseksi ja paikallisen teurastuksen suosimiseksi on nykyisen poroteurastamoverkoston käyttökunnossa pitäminen ratkaisevan tärkeää. Pääosa paliskuntien poroteurastamoista on rakennettu 1990-luvulla. Moni niistä kaipaa perusteellista peruskorjausta. Poroteurastamoita ylläpidetään poro- ja luontaiselinkeinojen rakennetuen (Polura) mukaisella rahoituksella. Määräraha on ollut pitkään alimitoitettu, eikä siksi mahdollista teurastamoinvestointien asianmukaista tukemista. Kaksi miljoonaa euroa on komission asettama maksukatto Polura-tukien kokonaismäärälle. Nyt esitetty eläinkuljetuksia säätelevä asetus tuo lisäpainetta porojen teurastamoverkoston kunnostukseen ja ylläpitoon. Suomen tulee tässä yhteydessä ehdottomasti huolehtia siitä, että EU:n asettama Polura-tukien maksukatto nostetaan tasolle, joka edesauttaa teuraseläinten kuljetusmatkojen pitämistä lyhyenä. Tämä on erityisen tärkeää alueella, jossa välimatkat ovat väistämättä pitkät myös maan sisäisten kuljetusten kohdalla. Ainoastaan tiheällä teurastamoverkostolla voidaan välttää pitkät teuraskuljetusmatkat. Tiheä teurastamoverkosto on avainasia myös pohjoisen Suomen huoltovarmuuden näkökulmasta. Käytännössä Polura-tukien maksukatto tulee nostaa viiteen miljoonaan euroon.

Suomen poronhoitoalueella poroja kuljetaan yleisesti, erityisesti syksyn ja talven aikana laidunkuljetuksina alueelta toiselle. Syksyyn ja alkutalveen sijoittuvat myös teurasporojen siirrot erotusaidoilta teurastamoille. Pohjois-Suomen olosuhteissa jo syksyllä kuljetuslämpötilat voivat olla alhaisia. Porot ovat arktisina eläiminä erittäin hyvin sopeutuneita kylmiin olosuhteisiin. Hyväkuntoinen poro selviää jopa -50°C pakkasista lisäämällä lämmöntuotantoaan. Teuraskuljetukset ovat hyvin kylmältä ja viimalta suojaavia. Porojen kuljettamista erityisen lämpiminä päivinä kesäisin vältetään, sillä kuuman kanssa poro on helpommin ongelmissa kuin kylmän.

Käyntiosoite: Koskikatu 33 A 1
Postiosoite: PL 8168, 96101 ROVANIEMI
Puh: (016) 331 6000
Fax: (016) 331 6060
etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi
www.paliskunnat.fi
Y-tunnus 0192404-5

Ehdotuksen mukaan hirvieläintä, jolla on verisarvet, ei saa kuljettaa. Säädös on perusteltu loukkaantumisriskin vuoksi. Porojen osalta on kuitenkin tarpeellista ottaa huomioon porojen kesäaikaiset kuljetukset pois alueilta, joilla ne eivät saa tai turvallisuussyistä voi vapaasti laiduntaa. Verisarvellisia poroja tulee voida kuljettaa yksittäin tai riittävän väljästi, tapaturmariskit huolellisesti minimoiden, mikäli kuljetus on välttämätöntä eläimen hyvinvoinnin tai väärältä laidunalueelta pois siirtämisen vuoksi. Myös kastroitujen matkailuporojen kuljettaminen voi olla välttämätöntä verisarvien aikana. Niiden osalta loukkaantumisriskiä pienentää poron kesyys ja tottuneisuus matkustamiseen. Verisarviajan kuljetuksiin tulisi saada säädökset, jotka mahdollistavat porojen osalta eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta parhaan mahdollisen toiminnan. Kuljetusten kieltäminen kategorisesti kokonaan voi aiheuttaa tilanteita, joissa poron hyvinvointi vaarantuu. Ruotsissa verisarvellisten porojen kuljettaminen on sallittua, kun poroilla on kuljetuksessa riittävästi tilaa.

Uutena vaatimuksena toimijalle tulisi velvoite matkakuvauksen sisältävän reittisuunnitelman laatimiseen myös lyhyissä kuljetuksissa. Määrällisesti suurin osa porojen kuljetuksista on poronomistajien omien porojen kuljetuksia omilla kuljetusvälineillä. Tällä hetkellä porojen lyhyissä kuljetuksissa edellytetään kuljetusasiakirjaa. Kuljetusasiakirja pidetään mukana, kun poroja kuljetetaan. Asiakirja sisältää vähintään seuraavat tiedot: lähtöpaikka, lähtöpäivä ja –aika, eläinten alkuperä ja omistaja, määräpaikka, kuljetuksen arvioitu kesto ja eläinten määrä. Asiakirja voi olla vapaamuotoinen ja paperinen. Tämä on todettu toimivaksi ratkaisuksi porojen lyhyisiin kuljetuksiin. Tämän kuljetusasiakirjan tulisi riittää myös jatkossa lyhyille kuljetusmatkoille.

Muistion mukaan asetuksen liitteitä voidaan muuttaa säädöksillä. Teurasporojen kuljetuksissa kuljetusasiakirjan vaatimat yksityiskohtaiset tiedot esimerkiksi porojen määrästä, tarkoista kuljetusajoista sekä porojen omistajista saadaan tietoon vasta erotuksessa, josta teurasporoja lähdetään kuljettamaan teurastamoille. Sähköisten järjestelmien käyttäminen erotuspaikoilla maasto-olosuhteissa vaihtelevassa säässä ja huonojen verkkoyhteyksien päässä, usein ilman saatavilla olevaa sähköä, on mahdotonta. Porojen hyvinvoinnin edistämiseksi teuraskuljetukset tulee tehdä viipymättä siten, että porojen odotusaika aidoissa on mahdollisimman lyhyt. Tarvittaessa porotaloudelle tulisi saada poikkeus TRACES-järjestelmän käytöstä, mikäli järjestelmä uhkaa käytännössä venyttää eläinten aidassa pitämiseen ja käsittelyyn kuluvaa aikaa ja näin ollen heikentää porojen hyvinvoinnin edellytyksiä teuraskuljetuksissa.

Eläinten hyvinvoinnin parantaminen on tarpeellinen ja tärkeä lähtökohta lainsäädännön uudistukselle. Pohjoisten olosuhteiden, pitkien välimatkojen ja elinkeinon poikkeavuuden vuoksi poroille tulisi tarvittaessa laatia omat, eläinkohtaiset säädökset. Muussa tapauksessa riskinä on, että hyvä tarkoitus tulee tuottaneeksi heikentyvää hyvinvointia poroille.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

Lausunnon valmistelija, lisätiedot: Maaren Angeli, maaren.angeli@paliskunnat.fi, +358 40 6858958